

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. De Origenianarum scriptionum numero disseritur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

doctis hominibus propinavit. At in elaboratis diligentiori cura lucubrationibus eruditio- nis suæ promtuaris referavit. Igitur de Græcis, qui supersunt, libris sic statuendum puto, ut postremum ordinem Homiliæ teneant, priorem cogitate & attente scripta Opera, cu- jusmodi sunt libri contra Celsum, & *ἑὴ ἀρχὴ*, & Tomi. Iudicium de his suum proponens Epiphanius Har. 64. cap. 5. in omni Scriptura perpetuo errasse dicit Origenem, eamque ingenti librorum mole explanasse: tum subnectit: *εἰς ἐκείνων γραφῶν ἢ παρηγορητικῶν εἰς τὴν ἀ- αὐτῶν ἰδοῦσι. καὶ ὅτι μὲν ἐν σεσημασμένοις, καὶ ἴσα τῶν σεσημασμένων εἰς ἕκαστον, εἰς φύσιν ζωῶν τῶν ἁδ- λων εἶρη, μένος φιλόσοφου. πολλὰς καὶ ἐπισημῶν. ὅσα ἢ εἰς δογματικὰ ἰδοῦσιν, καὶ ἀπὸ πᾶσι, καὶ μετὰ τὸν Θεωρεῖται, τῶν πάντων ἀποστόλων τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ μετὰ ἑαυτῶν ἀείοντες, ἅλλω τῶν ἐν τῷ ἀπὸστολῶν ἀποστόλων.* In singulos Scripturæ libros non dabitavit dicere quæ sibi visa sunt. Quacun- que autem in Homiliis, & in Proæmiis de moribus, & natura animalium, aliorumque dicta sunt, me- dius incedens sepe eleganter differuit: quæcumque vero de dogmatibus pronuntiavit, & de fide, alijsque majoris contemplationis, omnibus protulisse absurdiora, & qui præcesserunt ipsum, & qui secuti sunt, re- peritur: exceptis duntaxat Hæresion seditionibus. Vtrumque autem scriptiorum Græcarum ge- nus, Homiliis dico, & libros per otium accuratos, & quidquid denique Græcæ ab Origene scriptum extat, longe ijs anteponi jubeo, quæ in Latinum sermonem derivata sunt, & vel sublestant Interpretum fidem, vel hallucinationes, vel utrumque sustinuerunt. Inter scri- ptiones quæ Latine à Veteribus conversæ extant, prima erit earum auctoritas, quas Hiero- nymi dedit interpretatio: postremum tenebunt locum, quæ à Rufino Latinitati donatæ sunt. Nec plus fidei sane Veteri Commentariorum in Mathæum Interpreti, quicunque tandem ille sit, quam Rufino adhibendum est. Illum si ad Græcum, quem damus, contex- tum exegeris, Deus bone, quod interpretationis monstrum comperies! Totas paginas, tota folia assuta, tota detracta deprehendes. Hæc inter, observandum illud etiam discrimen est, majorem eorum esse librorum auctoritatem, quos senex Adamantius, ingenio per at- tem magis subactio elimavit, quam qui efferente sefe in juventutis æstu fecunditate pro- fuli sunt.

V. Nec aliquantis duntaxat Origenianarum scriptiorum partibus, vel notatiorum pro- perantia grassata est: nam qui tanto conatu in Origenis doctrinam sevebant, ejusne pe- percissent libris, & non eos omni studio abolevisent? Acceserunt crebra Synodorum & Episcoporum anathemata, quibus Adamantius, Adamantijque doctrina damnata est: tum promulgata apud recentiores Græcos decreta, quibus vetitum est ne quis ejus libros de- scribat. Unde maxima Latinorum, ac Græcorum præcipue exemplarium parti clades illa- ta est, & oppido pauca ex hoc interitu servata sunt. Quamquam enim ingens adhuc Ori- genianorum Operum volumen superest, quæ illa pars est magni hujus lucubrationum numeri, quas ab eo elaboratas fuisse Veteres prodiderunt? Scribit Theophilus hunc in- numerabilem texisse libros, & garnitatis suæ, quasi damno se possessioni mundo reliquisset hereditatem. Euseb. de Vita & ἑστὶν τοῦτο ἡρώδης ἐν ἀρχῆς τοῦ οὐνοῦ ἀμάρτυρος φρουρίας. ait Euseb. Antiochenus. Quis nostrum, inquit Hieronymus, tanta potest legere, quam ille conscripsit? Idem alibi: Ambro- sium, quo charitas sumptus, notarios ministrante, tam innumerabiles libros vix Adamantius nosse & Chalcentius explicavit. Vincentius Lirinensis: sed credo pauca conscripsit: nemo mortalium plura, ut mihi sua omnia non solum non perlegi, sed ne inveniri quidem posse videantur. Ex immenso hoc ergo lucubrationum numero Syntactici nomen meruit. Futurum autem præsentiens, ut immensa hæc scribendi licentia nonnullorum sibi reprehensiones conscisceret, multis eam excusat Tomo 5. in Joh. cuius excusationis fragmenta habes Philocaliæ cap. 5.

Attamen ingenti huic librorum copia, quam innumerabilem esse dicunt nonnulli, cer- tum alij numerum assignarunt. Epiphanius Har. 64. cap. 63. percubuisse narrat sex li- brorum millia ab eo fuisse conscripta. Atque id ex seipso refert, non ex Methodio, ut per- peram asseverant Migdeburgenses. Eundem assignant numerum Honorius Augustodu- nensis De script. Eccles. cap. 55. & Cedrenus in Severo, & ex Cedreno Suidas in Origene, & Glycas Part 3. Annal. Præterea Rufinus in libello De adulteratione librorum Origenis, de Epiphano ita loquitur: Denique quidam ex ipsis, qui se velat evangelizandi necessitatem per omnes gentes, & per omnes linguas habere parat, de Origene male loquens, sex millia librorum ejus se le- gisse quamplurima fratrum multitudine audiente confessus est. Ad ea Hieronymus, qui se omnia Origenis habere, legisse vero quamplurima jactabat libr. 2. Apol. cap. 4. hæc reponit libri ejusdem sexto capite: De sex millibus autem librorum, quos ab eo esse lectos confingit, quis credat aut te verum dicere, aut illum potuisse mentiri? si enim Origenes sex millia scriptisset librorum, poterat fieri ut vis eruditus, & ab infirmitate sacris literis institutus pro curiositate & scientia legisset aliena: quæ vero ille non scripsit, quomodo iste legere potuit? Numeri indices librorum ejus, qui in tertio volumine Eusebii, in quo scribit vitam Pamphili, continentur: & non dico sex millia, sed tertiam partem non re- peries. Habemus Epistolam supra dicti Pontificis, in qua huic calumnia tua, dum adhuc esses in Oriente,

Theophil. Pa'ch. 1. Euseb. de Vita Hieronym. Epist. 67. ad Marcell. Vinc. L. r. cons. her. cap. 23.

Mag. lib. 2. 3. cap.

A. respondet, & apertissimum mendaciam libera veritatis fronte confutat: & in Epist. 62. ad Theophilum, cap. 2. Sex millia Origenis Tomos non poterat quisquam legere, quos illi non scripsit: faciliusque credo restem hujus sermonis, quam auctor. in esse mentum. Negat Hieronymus dixisse Epiphanius sex librorum Origenis millia à se lecta; imo vero tot ab Origene unquam fuisse scripta negat; quamvis id tamen percrebuisse Epiphanius asserat.

Quid sibi volunt igitur Beda in libro De sex atatibus mundi, Ado Viennensis, Hermannus Contractus, Marianus Scorus, & Conradus Urspergensis, cum Hieronymum quodam loco scripsisse aiunt, quinque millia librorum Origenis fuisse sibi perlecta? Martinus vero Polonus, & Guido Carmelita sex millia? Quid apud hunc Guidonem Isidorus, qui sic loquentem inducit Origenem:

B. *Concre, si credis, studui tot millia libros,
Quot legio missos ducit in arma viros.*

Sane videtur id sumtum ex proxime laudato Rufini loco, qui cum Epiphanius nomen non exhibeat, facile eum ad Hieronymum retulerunt Scriptores illi, quemadmodum ab Erasmo deinde & Genebrardo relatus est. Quod autem quinque librorum millia plerique notant, cum sex alij commemorent, ex corruptis, ut fere fit, numerandi notis ortum errorem puto. Vtri autem assentiendum potius, vel Hieronymo tot scriptos ab Origene libros perneganti, an Epiphanio id vulgi sermone ferri asserenti, equidem nescio. Fama quippe, futilis auctor: Hieronymi vero inane argumentum; nam quamvis in indicibus librorum Origenis, quos in tertio vitæ Pamphili libro Eusebius pertexuerat non sex mille, sed ne

C. tertia quidem pars reperta sit, minime hinc efficitur non plures ab Origene lucubratos, quam quot recensuerat Eusebius. Pars aliqua iam interciderat; pars ipsius effugerat diligentiam: licet enim libr. 6. Histor. cap. 32. accuratum eorum catalogum texuisse se scribat, non omnes tamen ad ipsius notitiam pervenisse crediderim.

Ne quis vero censcat sex illa librorum millia, si modo totidem ab Origene scripti sunt, ingentia quardam volumina fuisse, cujusmodi puta Opus contra Celsum, vel Opus *ἀπὸ ἀρχῆς*, vel Tomi in Iohannē, vel Homiliae in Lucam. Epistola singulari, singuli Tomi, singulae Homiliae, suo quæque titulo & nomine in hunc censum venerunt; atque ita facile ingens ille numerus prodiit, qui nec superat fidem, nec valde mirabilis est. Fertur Didymus Alexandrinus Grammaticus ad tria millia librorum, & quingentos scripsisse. Narrat Georgius

D. Alexandrinus pios quosdam viros post Chrysofomi mortem, Homiliae ejus octingentas supra quatuor mille, cum omnes non possent, in unum collegisse. Tantam vero librorum Chrysofomi ejusdem copiam fuisse tradit Suidas, ut numerum superarent: tum quasi rem non satis significasset, addit: *ἅπασαν τὴν οὐρανὸν ἀνά κλάζαν ἡ ἀεὶ δὲ μὴν, οὐκ αἰδέσθηται, διὰ τὸ μέλλον τῆς τῶν πάντων γενέσεως ἕνεκα*. Ejus vero lucubrationum recensere numerum, non hominis, sed Dei potius est, qui omnia cognoscit. Fertur Theodorus Mopsuestenus plusquam decem voluminum millia edidisse, Raymundus vero Lullius plusquam quatuor. Causa igitur non erat cur sex mille libros ab Origene fuisse scriptos tam præfacta asseveratione Hieronymus inficiaretur; cum eum præfertim fateatur mille & eo amplius tractatus in Ecclesia fuisse locutum, & innumerabiles præterea Tomos edidisse. Indicem porro librorum ipsius, post

E. Eusebium, idem quoque concinnaverat Hieronymus in voluminibus Epistolarum, quas ad Paulam scripserat; & Origenem cum Varrone, viro *πολυγράφῳ* contulerat, ut ipse de se testatur in libro De scriptor. Eccles. cap. 85.

VI. Cæterum cum circa Libros sacros labor Origenis, & industria potissimum versata sit, non eadem Editione in iis interpretandis usus est: in Homiliis siquidem quas ad populi captum accommodabat, Editionem sequebatur Commune, quam usu quotidiano populus conterebat; in Tomis vero Ebraicam veritatem, aliasque Editiones consulebat. Hieronymus in Proœmio Traditionum Ebraicarum: *De Adamantio autem silco; cujus nomen (si parva licet componere magnis) meo nomine invidiosius est: qui cum in Homiliis suis, quas ad vulgum loquitur, Commune Editionem sequatur; in Tomis, id est in disputatione majori, Ebraica veritate scriptus, & suorum circumdatus agminibus, interdum lingua peregrina quærit auxilia.* Quocirca Scripturæ testimonia ab eo sæpenumero aliter relata reperies, ac in Editionibus concepta sunt, quæ hodie circumferuntur: quod & ex memoriæ perfidia aliquando contigit. Par in Evangeliorum depromtis ab eo locis discrimen occurrit; nam præterquam quod variantes suas lectiones Novi quoque Testamenti Codices habebant, ut hodieque habent; utebatur ad hæc sæpenumero Adamantius Evangelio secundum Ebræos, ut tradit Hieronymus in libr. De script. Eccles. cap. 4. atque inde discrepantiam illam extitisse conjicio.